הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר אהבה

# צפנת פענח על משנה תורה, הלכות קריאת שמע

רבי יוסף רוזין

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# צפנת פענח על משנה תורה, הלכות קריאת שמע

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-קריאת-שמע/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק א** ..... 4
הלכה ג ..... 4
הלכה ז ..... 4
הלכה ח ..... 4
הלכה ט ..... 4
הלכה יב ..... 4
**פרק ב** ..... 5
הלכה א ..... 5
הלכה ה ..... 5
הלכה ט ..... 5
הלכה י ..... 5
הלכה יא ..... 6
הלכה יג ..... 6
**פרק ג** ..... 7
הלכה ב ..... 7
הלכה ה ..... 7
הלכה ו ..... 7
הלכה ז ..... 7
הלכה ח ..... 7
הלכה יא ..... 7
הלכה טז ..... 8
הלכה יז ..... 8
הלכה יח ..... 8
**פרק ד** ..... 8
הלכה א ..... 8
הלכה ג ..... 9
הלכה ו ..... 9
הלכה ז ..... 9
הלכה ח ..... 9

# פרק א

## הלכה ג

**אע"פ שאין כו'**. עי' ברכות די"ד ע"ב ובירושלמי שם סוף פ"ק:

## הלכה ז

**כל המשנה כו'**. עי' ברכות דף מ' ע"ב ועיין תוס' סוטה דל"ג ע"א ע"ש, ועיין בכ"מ שם והנה כך דהנה בהמ"ז ביחיד החוב הוא לשבח להקב"ה כמבואר בב"מ דקי"ד ע"א ולכך לא יכול להוציא אם שניהם יכולים לברך כמבואר דף מ"ה וכדאמר בירושלמי פ"ב מי שאכל צריך לברך ולכך ג"כ אם שינה ממטבע יצא משא"כ בהמ"ז בג' אז הוי מצוה כך וכמו כל המצות לכך יש ברכה שלפניה וגם אחד מברך דהמצוה כן וזה הוא מ"ש התוס' סוכה דל"ח ע"א בשם התוספתא ושם אם שינה ממטבע לא יצא וכן נ"מ להיפך דבבהמ"ז ביחיד צריך להבין פה"מ כמה שכתבו התוס' סוטה דל"ב ע"א ול"ג. אך די רק בברכה אחת וזהו כוונת רש"י דף מ"ו ע"א ע"ש אבל בג' דזה הוי מצוה אף אם אינו מבין פה"מ אם בריך בלה"ק כמטבע שטבעו חכמים יצא וכן גם ברכה לפניה הוי ג"כ גדר מצוה ולכך א"צ להבין פה"מ כמ"ש התוס' סוטה דף ל"ב ועיין בירושלמי פ"ו דברכות הל' ב' דמבואר שם דהך דמנימין רעיא קאי אברכה שלפניה ע"ש ועיין תוס' ברכות דמ"ה ע"ב גבי נשים ע"ש:

## הלכה ח

**פתח כו'**. עיין בכסף משנה מש"כ שם בשם תשובת רבינו דמחלק בין שכר גפנים בין שאר שכר כו' ור"ל כך דהנה הא דטעה דרצה לברך על שכר בפה"ג י"ל מחמת ג' דברים או דסבר דעל שכר צריך לברך כך וטעה בדין או דטעה דסבר שהוא יין או דטעה בדבורו ועיין שבועות דכ"ו ע"א גבי העלם חפץ ובכריתות די"ט ע"ב גבי מתעסק ועיין במנחות דמ"ט ע"א גבי עקירה בטעות ועיין בירוש' דנזיר פ"ה הל' ג' גבי נתכוון לתרום כרי חטים ותרם שעורים ביום מה שעשה עשוי דוודאי לא טעה ובלילה לא הוי תרומה דטעה ועיין ב"ב דק"ו גבי הך דר"פ ולכך קאמר רבינו דכאן מיירי בשכר מן הגפן די"ל דטעה בדין וכה"ג ובכך לא הוי מתעסק:

## הלכה ט

**איזהו זמן כו'**. עי' תוס' פסחים דק"כ ע"ב ובירוש':

## הלכה יב

**ובשעת הדחק כו'**. עיין ברכות דף ל' ע"א ובירוש' פ"א סוף הלכה א':

# פרק ב

## הלכה א

**ולא כוון כו'**. זה ר"ל כוונת קריאה לא כוונת מצוה ועיין בסוכה דכ"ה ע"ב ע"ש ועי' במלחמות פ"ג דר"ה ובירוש' כאן פ"א ה"ה. והנה במה דאמר כאן די"ג עד כאן מצות כוונה וקריאה מכאן ואילך כוונה בלא קריאה ר"ל כך. דיש ב' חיובים אחד קריאת הפרשיות ואחד קבלת עומ"ש והנה קבלת עול מ"ש צריך כאו"א לקבל עליו כמבואר בירוש', ועי' ר"ה דל"ד ע"ב וסוטה דף ל' ע"ב כסופר הפורס ע"ש ותענית דכ"ח ע"א אבל קריאת הפרשה יכול להוציא וזהו דר"ל כאן מצות כוונה וזהו דאמר בירוש' כאן ריש פ"ב פרשה ראשונה ליחיד מכאן ואילך לציבור ר"ל דפרשה שניה ש"ץ יכול להוציא ועיין ברכות דט"ז ע"א דיליף מהסכת דצריך כוונה ועי' דל"א ע"א דאמר שם תכין לבם תקשיב כו'. ועיין בתוספתא פ"ב דר"ה דאמר שם שאין הכל הולך אלא אחר כוונת הלב שנאמר תכין לבם כו'. ועיין בירוש' כאן ריש פ"ב דאמר שם דהיכא דצריך ברכה צריך לכוון בכולם ור"ל כך דמה"ת ברכות אינם מעכבות וא"צ כוונה רק מדרבנן אם נימא דמעכבות ע"כ צריך כוונה וא"כ נדחה הראיה דמביא שם מהך דהיה קורא בתורה כו' דאין הברכות מעכבות דר' יוסי לשיטתיה דס"ל דלכך מפסיקין לק"ש משום דק"ש א"צ כוונה רק ציבחר אבל אם נימא דצריך לכוון בכולה שוב א"צ להפסיק וא"כ ממ"נ יצא ודחה דזה רק אם היה עוסק במשנה ולא במקרא דאז צריך להפסיק לכו"ע כן הוא פירוש הירושלמי וט"ס שם:

## הלכה ה

**היה עוסק כו'**. עיין בתוספתא כאן פ"א ובירושלמי פ"א ה"ה ע"ש:

## הלכה ט

**כיצד ידקדק כו'**. עיין בהשגות. ועיין בקדושין דמ"ט ע"א מבואר שם דהיכא דקורא לעצמו א"צ להיות בקי בדקדוק, ועיין בדברי רבינו שם פ"ח ה"ד ע"ש:

## הלכה י

**קורא אדם כו'**. עיין בהשגות והנה רבינו והראב"ד ז"ל פליגי אם שאר לשונות הוי רק גדר ביאור ופירוש או הוא לשון בפ"ע ואם כן יהיה נ"מ גם לענין קריאה למפרע דבלשון אחר צריך להפך סדר התיבות כפי הלשון עיין גיטין דפ"ז ע"א וזה ר"ל במגילה די"ח ע"א גבי האחשתרנים בני הרמכים אנן לא ידעינן מה קאמרינן ולמה נקט שם דווקא הני תיבות אך ר"ל כך דזה הוי לשון פרסי והנה עיין במס' כלאים פ"ח משנה ה' גבי רמ"ך

דפירש שם רבינו בפי' המשנה דהם מין שהם חלושי התאוה וא"כ אינם מולידים וע"כ צ"ל דהאי האחשתרנים בני הרמכים הוי להיפך כמו בלשון פרסי כמבואר בגיטין הנ"ל ולא הוי למפרע, וע' תוס' סוטה דף ל"ג ע"א ובירושלמי פ"א דמגילה ועיין רש"י קידושין דף מ"ט ע"א ע"ש:

## הלכה יא

**הקורא כו' אני אומר כו'**. עיין בירושלמי פ"ב ה"א דאמר שם דק"ש עשוי פרקים ולא הלל ומגילה ע"ש ולכך אסור להפסיק, ועיין כאן די"ד ע"א וסוכה דל"ח ע"ב ודף נ"ד ע"א וע"כ צ"ל דר"ל כמו שכתב רבינו משום שהם אין סמוכות בתורה כמבואר מנחות דל"ב ע"א ע"ש:

## הלכה יג

**ספק קרא ק"ש כו' ומברך כו'**. עיין בכסף משנה כאן ועי' רש"י עירובין דף נ' ע"א גבי סמיכה, ועי' ברכות דנ"ג ע"א מחצה על מחצה מברך ועיין שם דף ס' ע"א כח דהתירא עדיף ותוס' מנחות דס"ו ע"א גבי ספירת העומר ורשב"ם פסחים דק"ב ע"א אך העיקר הוא כך דהנה עיין בירושלמי סוף פ"ז דדמאי דהיכא דהספק הוא בשל תורה אף דרבנן אסור ע"ש ועירובין דל"ו ע"א ועיין מה שכתב בה"ג ז"ל בהל' יוהכ"פ דנ"מ לר"ל דסבירא ליה דחצי שיעור מותר מן התורה א"כ גבי כוי דהוי ספק מותר חצי כזית חלב אף לכתחלה אף דהספק הוי בשל תורה ועיין במה שכתב המרדכי ביבמות פ"ד מהך דביצה די"ט ע"א גבי כלי שנטמא אין מטבילין בעיו"ט ביה"ש, וע' במה שכתב רבינו ז"ל בהל' בכורים פ"ו הלכה י"ז, גבי חלה ע"ש, אך הדין כן דחצי שיעור לא נאמר על כל פרט ופרט שאסור רק הוא דבר בפ"ע דכל דבר שהוא אסור גם חצי שיעור שלו אסור ועיין במה דפליגי רבינו והר"ן ז"ל בהלכות שבועות פ"ד גבי שבועה שלא יאכל אם חצי שיעור אסור וגם נ"מ אם אכל כמה חצי שיעורים של איסורים הרבה אם חייב מכות מרדות עכאו"א, ואכמ"ל, אז נוכל לומר דרק בודאי תיקנו חכמים ולא בספק וכן כה"ג גבי ברכת המצות דהוא תקנה בכלל ונוכל לומר דעל ספק לא תיקנו משא"כ בברכת ק"ש דזה לא הוי בגדר ברכת המצות בכלל כמש"כ הר"ן ז"ל בסוכה פ"ד על הך דברכת ערבה ע"ש, ובאמת זה הוי איבעיא בירוש' פ"ב דברכות ה"א על הך דאם שהה לגמור את כולה אם ברכות מצטרפין לזה ע"ש וע"ש בירוש' פ"א הלכה ח' גבי ברכות התורה ע"ש וא"כ גבי ברכת ק"ש נתקנה הברכה בפרט על ק"ש אז אף ספק בק"ש צריך לברך:

# פרק ג

## הלכה ב

**וכל מי שקרא כו'**. עיין בהשגות ור"ל כך דכיון דפסקינן דפטור שוב אם קרא לא יצא וצריך אח"כ לחזור ולקרות, ועיין בפסחים דצ"ב ע"ב גבי דרך רחוקה ובירושלמי נזיר פ"ט גבי עבד שרבו כפאו ולא שמע לדברי רבו והשלים נזירותו אם יצא ע"ש, ועיין תוס' ע"ז דל"ד ע"א גבי תענית בלא קבלה ע"ש, ועיין במה שכתב רבינו ז"ל לקמן פ"ד הלכה ז' ע"ש, ועיין בזבחים דף י"ט ע"א דאף דעוסק במצוה פטור מן התפילין מ"מ אינם חוצצות ע"ש:

## הלכה ה

**וכן הכנויים כו'**. עיין בהשגות, עיין בכסף משנה אך הראב"ד ז"ל ר"ל כמו הך דשבועות דל"ה ע"ב דמבואר שם להדיא דרחום רק על הבורא ע"ש, וע"כ צריך לומר דרבינו ז"ל ס"ל כמו שכתבו התוס' סוטה דף י' ע"א דשלום אינו נמחק וע' מכות דכ"ג ע"ב וכ"מ ע"ש:

## הלכה ו

**אין מרחיקין כו'**. ר"ל הדין של ד"א או מלא עיניו אבל משום ריח צריך דלא גרע מריח רע שאין לו עיקר ועי' בירושלמי פ"ז דפסחים גבי מחילות לא נתקדשו, דזה רק משום נקיות:

## הלכה ז

**היתה צואה ביבישה כו'**. עיין בירוש' כאן דאמר כעצם, ועיין בנדה דנ"ה ע"א דמבואר דאפרוכי לא הוי כעצם ועיין מה שכתב רבינו בפ"ב מהל' טומאת מת ובפ"ג שם הלכה י' ושם אמר כחרס ועיין בתמורה ל"ד גבי בשר המת שהופרך ועיין נזיר נ"ג ע"ב גבי דאקמח אקמוחי ועיין חולין פ"ח ע"א ע"ש:

## הלכה ח

**כמה ירחיק כו'**. עי' בירושלמי פ"ד דעירובין הלכה א' דגם אלכסון סגי ע"ש ועיין גיטין ע"ח ע"ב:

## הלכה יא

**היתה כו'**. עיין בהשגות מה דמחלק בין דבוק לנגוע ועיין שבת מ"ח ע"ב גבי כל המחובר וביומא מ"ד ע"ב גבי נשתיק ע"ש בתוס' ועיין סוכה ל"ז ע"א כיון דחבריה ועיין ירוש' שבת פט"ז כל הטפל לגופו. אך שם ר"ל שחברה במתכוון ועי' פסחים מ"ה ובירושלמי שם ועיין עירובין ק"ד ע"א גבי בוזקין מלח ובחולין פ"ג ע"ב ועיין רש"י יבמות ק"ב ע"ב גבי סנדל התפור בפשתן ובירושלמי פ"א דעירובין גבי קרן של פרה:

**היתה כו' או ידיו כו'**. עיין בכסף משנה ולפי הגירסא דידיו בביהכ"ס ועיין שם דכ"ה ע"ב גבי עקבו רואה וכתבו שם התוס' דגזירה אטו יד והנה גבי ביהכ"ס כך דהנה בירושלמי פ"ז דפסחים אמר דביה"כ וצואה אינו אסור רק משום נקיות וא"כ י"ל כמו דאמרינן בשבת דף ג' ודף צ"ב דידו בתר גופא גריר משא"כ גבי ערוה דהוא משום נגיעה נגיעת היד הוי כנגיעת כל גופו עי' זבחים ל"ב גבי נגיעה במקצת ועיין קידושין כ"ה ע"א גבי לשון וע' שבועות י"ז ע"ב. ועיין במה שכתב רבינו ז"ל בהל' משכב ומושב פ"ח הלכה ד' גבי זב שהכניס ידו לאויר כלי חרס ועיין בנזיר מ"ב ע"ב חזינן לבית כמאן דמלא טומאה ועיין ברכות נ"ג ע"ב:

## הלכה טז

**כשם שאסור כו' כך אסור כו'**. לכאורה בזה שרי להניח ידו על פיו לכו"ע עיין דכ"ד ע"ב דשם האיסור הוא משום דלא גרע מהירהור דאסור כמבואר שבת ק"נ ע"א משום הכי בעומד לכו"ע אסור דהוי כאלו הוא עצמו נמאס משא"כ כנגד ערות אחרים דהרהור מותר כמבואר שם זה נמי מותר ובאמת לענין לעשות מצוה אף בלא ברכה לכאורה לא גרע מהרהור ולפ"ז אסור בבהכ"ס וע' ב"מ קי"ד ע"ש ברש"י ובשבת ד' כ"ג ודק"כ ע"ב ע"ש גבי אסור לעמוד בפני השם ערום ועיין בירושלמי סוף פ"א דדמאי גבי חילול מע"ש של דמאי בבית המרחץ ע"ש:

## הלכה יז

**והוא שלא יהיה עקבו כו'**. עיין בכסף משנה וע' נדרים דף כ' ע"א ע"ש. אך י"ל משום דאמרינן בנזיר נ"א ע"א דעקב אין בו שום חיות ע"ש ולכך לא שייך כאן הך דכל עצמותי וכו' וזה ר"ל מה דאמרינן באדר"נ פרק ל"א מהמ"ו בעולם מהמ"ו באדם זהו עקביו ובזה ע"ש:

## הלכה יח

**ואם היה ישן**. ע' ירוש' פ"ד דקדושין הלכה י"א ע"ש:

# פרק ד

## הלכה א

**מי שהיה כו' לבו טרוד כו'**. עי' סוכה כ"ו ע"א:

**ואם שהה עד כו'**. והנה רבינו ז"ל לא כתב אימתי נשאה ועי' בכתובות דף ו' ע"ב וצ"ל הטעם דכיון דאתחזק בתלתא זימני דלא מיטרד חייב ולכך אף במוצ"ש אם עושה מעשה אז פטור ובאינך אף אם לא עשה מעשה פטור ובאמת י"ל הטעם דד' משום דבנערה

תלינן ד' לילות בדם בתולים ולכך תקנו כן וראיה לזה דהא ס"ל בירוש' דאלמנה ג"כ פטור ואמרינן דד' לילות לא שייך באלמנה והנה באמת יש להסתפק לפי המסקנא אם הטעם משום דטריד ולא מצי מכוון רק בטרדא דרשות מחוייב להסיר הטרדא או דהפטור הוא משום עוסק במצוה ואף בזמן שאינו עושה מעשה הרי טריד והטרדה גופא הוי מצוה ובזה יש ליישב קושית התוס' ועי' שם דכ"ו בהך דר' שילא ורבנן ובהך דרחב"ע ובגרסת הירושלמי פ"א דברכות ובפ"ג דבכורים ובאמת נ"ל דזהו מחלוקת דאביי ורבא בהך דכתובות דף ו' ע"ב ע"ש בתוס':

## הלכה ג

**מי שמת לו כו' מפני כו'**. ע' בכ"מ ובתוס', אך באמת כך דגבי אנינות יש ב' טעמים א' משום דהוא אונן וכבוד המת ובזה רק אם האנינות באתה עליו קודם חיוב המצוה וזהו הך דזבחים דף ק' ע"א במת קודם חצות דשוב אין עליו חיוב קרבן פסח אבל כשהמצוה באתה תחילה אז הפטור רק משום עוסק במצוה. וא"כ בשבת ויו"ט חייב. וא"ש דברי הירוש' גם יש לחלק בין הני מתים שמוטל עליו החיוב לטמא ובין אחותו הנשואה שרק לקוברה עי' שבת דק"ה ע"ב ברש"י ולכך אם אינו בעיר אין עליו אנינות וזהו שיטת ר"ת ז"ל ואף לשיטת רבינו דס"ל דאבילות הוי מה"ת אף באחותו הנשואה ועיין תוס' סוכה כ"ה ע"ב ע"ש וזה ר"ל הך דב"ב דף ק' ע"ב גבי אחתי' דרמי בר פפא כו' עבד לה כו' אמר כו' בקרובים ע"ש ור"ל דרמי ב"פ עבד לה מעמד ומושב והוא היה רחוק דהוה אחותו הנשואה וזה ר"ל הך דנזיר דף מ"ד ע"ב מה אחותו מיוחדת כו' ר"ל דאם נשתנית גופה אין מטמאין לה עיין יבמות דף ס' ע"א וכתובות מ"ה ע"א ע"ש:

## הלכה ו

**קברו וכו'**. עי' בהשגות מה שכתב והם הקרובים וכו' ר"ל דס"ל כשיטת רשב"ם בב"ב דף ק' ע"ב דרק בקרובים שייך מעמד ועי' ברכות ט"ו ע"ב גבי עבדים אף דאין שייך בקרובים ועיין שם בירושלמי ועי' במגילה דף כ"ג ע"ב מה שכתבתי בזה בהל' אבל:

## הלכה ז

**כל מי כו' אבל כו'**. ונ"מ דאם אח"כ מסתלק מעליו הטרדא מחוייב לחזור ולקרא ולא מהני הך קריאה וע' בערכין דף י"א ע"ב גבי שירה נפיק מניה חורבא ועיין לעיל פ"ג ה"ב:

## הלכה ח

**ולא פשטה כו'**. עי' ב"ק פ"ב ע"ב ומה שכתב רבינו לקמן בהל' שביתת עשור פ"ג ה"ג ע"ש ועיין תוס' חולין קל"ו ע"ב ודף קכ"ג ע"ב: